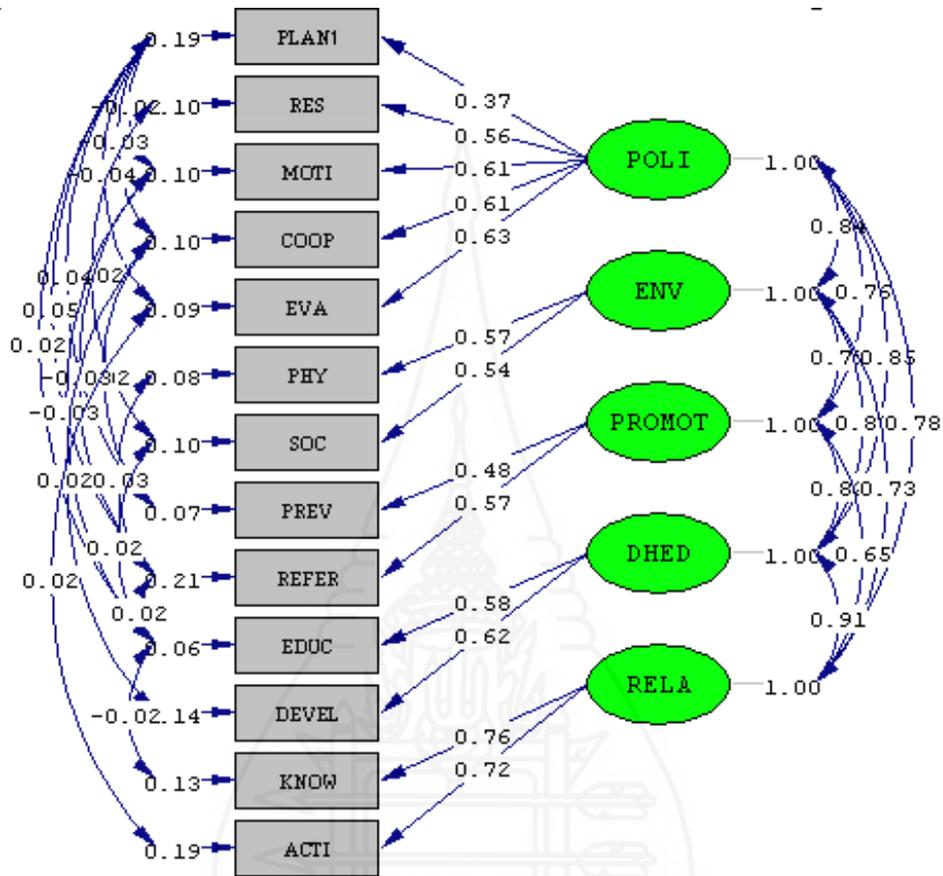

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

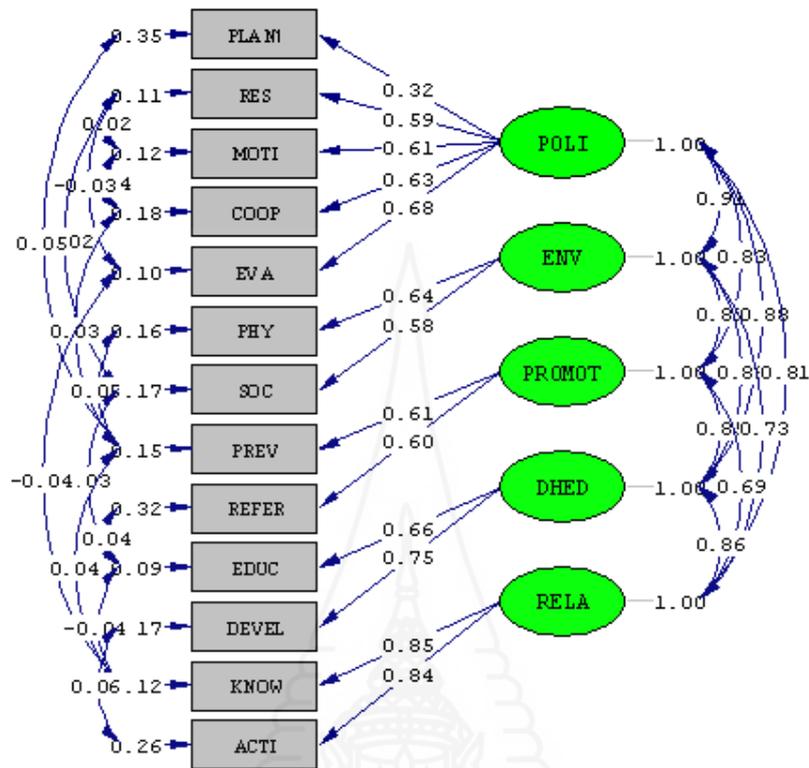
Chi-Square=51.92, df=39, P-value=0.08069, RMSEA=0.030

ภาพที่ 4.25 รูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน
ในโรงเรียนดีเด่นทัศนสุขภาพ

ค่า ไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 51.92 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 39 และมีค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.08069 สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 ถึง 5 ด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ (POLI) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนสุขภาพ (ENV) การจัดบริการส่งเสริมทัศนสุขภาพ (PROMOT) การให้ความรู้ด้านทัศนสุขภาพ (DHED) และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน (RELAT) มีค่าเท่า ๆ กัน คือ เท่ากับ 1 แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน มีความสำคัญเท่า ๆ กัน

เมื่อพิจารณาคำนำหน้กองค้ประกอบที่ 1 ด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (PLAN1) มีค่าเท่ากับ 0.37 การจัดสรรทรัพยากร (RES) เท่ากับ 0.56 การให้แรงกระตุ้น (MOTI) เท่ากับ 0.61 การประสานงาน (COOP) เท่ากับ 0.61 การประเมินผล (EVA) เท่ากับ 0.63 คำนำหน้กองค้ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนสุขภาพ (ENV) ซึ่งประกอบด้วยการสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (PHY) เท่ากับ 0.57 และการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคม (SOC) เท่ากับ 0.54 คำนำหน้กองค้ประกอบที่ 3 ด้านการจัดบริการส่งเสริมทัศนสุขภาพ (PROMOT) ซึ่งประกอบด้วย การให้การป้องกันและรักษาด้ำนทัศนกรรม (PREV) เท่ากับ 0.48 และการส่งต่อนักเรียนไปรับการรักษาทางทัศนกรรม (REFER) เท่ากับ 0.57 คำนำหน้กองค้ประกอบที่ 4 ด้านการให้ความรู้ทัศนสุขภาพ (DHED) ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนทัศนสุขภาพ (EDUC) เท่ากับ 0.58 และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้ำนทัศนสุขภาพ (DEVEL) เท่ากับ 0.62 คำนำหน้กองค้ประกอบ 5 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน (RELAT) ซึ่งประกอบด้วย การให้ความรู้ด้ำนส่งเสริมทัศนสุขภาพแก่บ้าน ชุมชน โรงเรียน (KNOW) เท่ากับ 0.76 และการจัดกิจกรรมสนับสนุนประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมทัศนสุขภาพ (ACTI) เท่ากับ 0.72 จากผลการวิเคราะห์คำนำหน้กองค้ประกอบ ถือว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกับรูปแบบที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานมี 5 กองค้ประกอบ ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ งานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การกระตุ้นการทำงาน การประสานงาน และการติดตามผลการดำเนินงาน
2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนสุขภาพ ประกอบด้วย การสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคม
3. การจัดบริการส่งเสริมทัศนสุขภาพ ประกอบด้วย การให้การป้องกันและรักษาทางทัศนกรรม การส่งต่อนักเรียนเพื่อการรักษาทางทัศนกรรม
4. การให้ความรู้ด้ำนทัศนสุขภาพ ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนทัศนสุขภาพในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้ำนทัศนสุขภาพ
5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน ชุมชน โรงเรียน ประกอบด้วย การให้ความรู้แก่ บ้าน ชุมชน โรงเรียน ในการสนับสนุนการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพ การจัดกิจกรรมส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพ

Chi-Square=53.07, df=42, P-value=0.11758, RMSEA=0.027

ภาพที่ 4.26 รูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนทั่วไป

ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 53.07 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 42 และมีค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.11758 สำหรับค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 ถึง 5 ด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ (POLI) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนสุขภาพ (ENV) การจัดบริการส่งเสริมทัศนสุขภาพ (PROMOT) การให้ความรู้ด้านทัศนสุขภาพ (DHED) และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน (RELAT) มีค่าเท่า ๆ กัน คือ เท่ากับ 1 แสดงว่าองค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน มีความสำคัญเท่า ๆ กัน

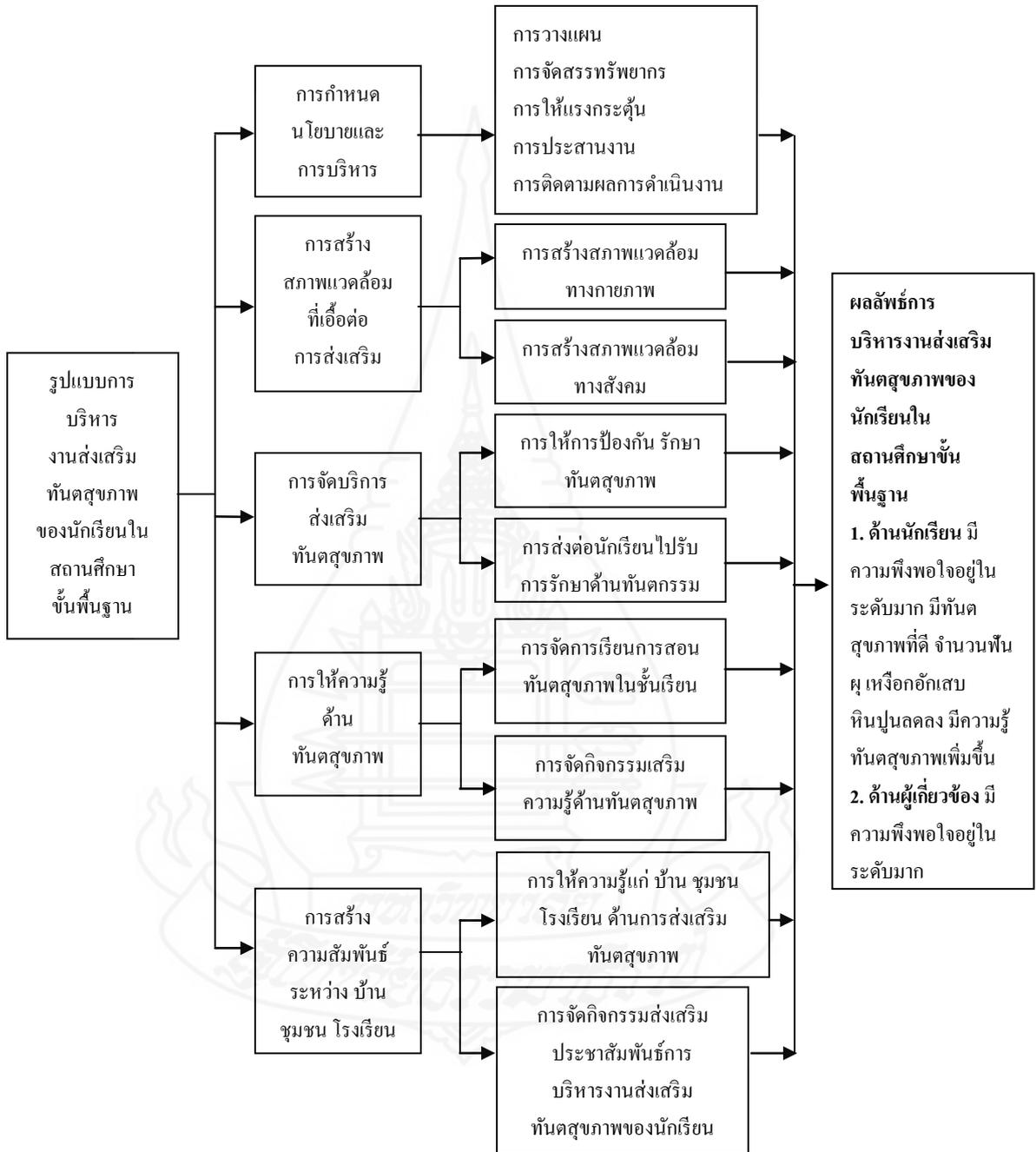
เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 1 ด้านการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (PLAN1) เท่ากับ 0.32 การจัดสรรทรัพยากร (RES) เท่ากับ 0.59 การให้แรงกระตุ้น (MOTI) เท่ากับ 0.61 การประสานงาน (COOP) เท่ากับ 0.63 การประเมินผล (EVA) เท่ากับ 0.68 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนสุขภาพ (ENV) ซึ่งประกอบด้วย การสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (PHY)

เท่ากับ 0.64 และการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคม (SOC) เท่ากับ 0.58 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 3 ด้านการจัดบริการส่งเสริมทันตสุขภาพ (PROMOT) ซึ่งประกอบด้วย การให้การป้องกันและรักษาด้านทันตกรรม (PREV) เท่ากับ 0.61 และการส่งต่อนักเรียนไปรับการรักษาทางทันตกรรม (REFER) เท่ากับ 0.60 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่ 4 ด้านการให้ความรู้ทันตสุขภาพ (DHED) ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนทันตสุขภาพ (EDUC) เท่ากับ 0.61 และการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านทันตสุขภาพ (DEVEL) และ 0.60 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 5 ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน (RELAT) ซึ่งประกอบด้วย การให้ความรู้ด้านส่งเสริมทันตสุขภาพแก่บ้าน ชุมชน โรงเรียน (KNOW) เท่ากับ 0.85 และการจัดกิจกรรมสนับสนุนประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมทันตสุขภาพ (ACTI) เท่ากับ 0.84 จากผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ ถือว่ารูปแบบมีความสอดคล้องกับรูปแบบที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ

ระยะที่ 2 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1 ผลการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า รูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน มีความเหมาะสมในทุกองค์ประกอบ และให้ความเห็นว่า รูปแบบที่สร้างขึ้นสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยจำแนกตามองค์ประกอบสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

จากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ารูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเป็นดังแผนภาพ

ภาพที่ 4.27 แสดงรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่า การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การให้แรงกระตุ้น การประสานงาน และการประเมินผลการดำเนินงาน เนื่องจากการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ จะช่วยให้ปฏิบัติเป็นไปอย่างชัดเจน นโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรจะช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จและเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับ รวมทั้งผู้มีส่วนได้เสียเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

“เห็นด้วยกับรูปแบบ แต่ต้องการถามที่ประชุมว่าจะทำอย่างไรเพื่อให้รูปแบบนี้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ยั่งยืน ข้อเสนอคือ องค์ประกอบด้านการกำหนดนโยบาย วางแผน จัดสรร ประสานงาน ติดตามผล โรงเรียนทั่วไปควรนำรูปแบบนี้ไปปรับใช้ในการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน”

ครูประถมศึกษาเอกชน

“เห็นด้วยกับรูปแบบที่สามารถสะท้อนให้เห็นภาพของโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน เพราะจากสภาพที่เป็นอยู่ของงานอนามัยมีครูเพียงคนเดียวดูแล ติดต่อประสานงานกับ ตำบล โรงพยาบาล จากการศึกษาแบบของผู้วิจัย ทำให้เห็นรูปร่างโครงสร้างชัดเจนและขอบเขตงานมากกว่างานอนามัยในโรงเรียน จึงเห็นสอดคล้องกับผู้วิจัย”

ผู้อำนวยการ โรงเรียนขนาดเล็ก

2) องค์ประกอบที่ 2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วย ว่าการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนศึกษาควรประกอบด้วย การสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคม โดยการสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพได้แก่ การจัดสถานที่และอุปกรณ์ที่พร้อมต่อการแปร่งพื้น และการควบคุมการจำหน่ายอาหารในโรงเรียน และรอบโรงเรียน ส่วนสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนศึกษาโดยให้ครูอาจารย์ในโรงเรียน และผู้ปกครองที่บ้านตระหนักและควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก

“การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อทัศนสุขภาพ โดยเฉพาะการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคมทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน โดยผู้อำนวยการครู ผู้นำนักเรียน ควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก”
อีกประเด็นที่อาจเป็นปัญหากับโรงเรียนคือ การจัดการบริการส่งเสริมทัศนสุขภาพ มองถึงการบรรลุ
ผู้อำนวยการ โรงเรียนขนาดกลาง

“การสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เห็นด้วยว่า น่าจะประกอบด้วย การจัดสถานที่สำหรับการแปรงฟันให้พร้อม รวมถึงก๊อกน้ำ แก้วน้ำ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน น้ำใช้ที่เพียงพอต่อการแปรงฟัน”

“โรงเรียน ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนสุขภาพ เช่น การห้ามจำหน่ายขนมหวาน ลูกอม ทอฟฟี่ และการขอความร่วมมือจากร้านค้ารอบโรงเรียนในการงดจำหน่ายอาหารบางประเภทที่เป็นอันตรายต่อทัศนสุขภาพ”

3) องค์ประกอบที่ 3 การจัดการบริการส่งเสริมทัศนสุขภาพ

ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยว่า การจัดการบริการส่งเสริมทัศนสุขภาพ ควรประกอบด้วย การให้การป้องกันและรักษาทางทันตกรรม และการส่งต่อนักเรียน เพื่อไปรักษาทางทันตกรรม

“การจัดการบริการส่งเสริมทัศนสุขภาพ น่าจะประกอบด้วย การให้การป้องกันการเกิดโรคฟันผุ เหงือกอักเสบ การเคลือบฟลูออไรด์ การแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน การตรวจฟันอย่างเป็นประจำ รวมทั้ง โรงเรียน และสถานพยาบาลควรมีระบบการส่งต่อนักเรียนไปรับการรักษาทันตกรรมอย่างเป็นระบบ”

“โรงเรียน อาจมีใบส่งต่อนักเรียน เพื่อไปรักษาทางทันตกรรมในสถานพยาบาล เนื่องจากหลักประกันสุขภาพสามารถให้เด็กนักเรียนไปทำการรักษาที่สถานพยาบาลได้ฟรีอยู่แล้ว”

4) องค์ประกอบที่ 4 การให้ความรู้ด้านทัศนสุขภาพศึกษา

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า การให้ความรู้ด้านทัศนสุขภาพศึกษา ควรประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนทัศนสุขภาพศึกษาในชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมความรู้ด้านทัศนสุขภาพศึกษา

“การให้ความรู้ทันตสุขภาพ จะเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนเกี่ยวกับเรื่องทันตสุขภาพ เช่น อาหารที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพปากและฟัน การแปรงฟันที่ถูกต้อง กระบวนการเกิดฟันผุ การเกิดเหงือกอักเสบ การป้องกันโรคดังกล่าว จำเป็นต้องมีการให้ความรู้ในชั้นเรียน”

“กิจกรรมเสริมความรู้ทันตสุขภาพ โดยทั่วไปที่กระทำกัน ได้แก่ การจัดนิทรรศการ การจัดป้ายนิเทศ การจัดประกวดฟันสวย ก็เป็นแรงกระตุ้นให้เด็กได้เป็นอย่างดี”

“ในโรงเรียน มีการจัดเสียงตามสาย และการพูดหน้าเสาธง และการจัดทำแผ่นพับ ส่งเสริมความรู้ด้านทันตสุขภาพก็ถือว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีทันตสุขภาพที่ดีขึ้นได้”

5) องค์ประกอบที่ 5 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน

ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน ควรประกอบด้วย การให้ความรู้แก่บ้าน ชุมชน โรงเรียน ด้านส่งเสริมทันตสุขภาพ และการจัดกิจกรรม ส่งเสริมประชาสัมพันธ์การบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน

“ผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะโรงเรียน หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขควรมีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง เนื่องจากทำให้สามารถดูแลทันตสุขภาพของเด็กที่บ้านได้ดี”

“กิจกรรมส่งเสริมประชาสัมพันธ์ด้านทันตสุขภาพของนักเรียน ด้านการจัดนิทรรศการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกิจกรรมที่ทำอยู่เป็นสิ่งที่โรงเรียนได้บอกกับผู้ปกครองและชุมชนว่าได้ ส่งเสริมกิจกรรมงานส่งเสริมทันตสุขภาพได้อย่างไร”

นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นรวมเกี่ยวกับการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน ไว้ดังนี้

“ไม่เคยผิดหวังกับการทำงานของโรงเรียน การดูแลของครูที่อาจไม่ครอบคลุมทุกด้าน มองในเรื่องของคณะกรรมการ น่าจะขึ้นไปถึงสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งมีเครือข่ายมากมายในการบูรณาการไปสู่จังหวัดและวาระแห่งชาติ เนื่องจากฟันเป็นเรื่องสำคัญ ขอฝากเรื่องของนมโรงเรียนเป็นรศหวาน อยากให้เป็นรสจืด หน้าโรงเรียนขายนมที่ไม่ประสงค์ให้เด็กทานขาย โรงเรียนมีขนมให้ผู้ปกครองมีขนมให้”

“องค์ประกอบทั้ง 5 เหมาะสม แต่สำหรับการจัดลำดับความสำคัญ หากมีการกำหนดนโยบายแล้ว การสร้างสภาพแวดล้อม การให้ความรู้ในด้านทันตสุขภาพ เนื่องจากเน้นการเรียนการสอนและการส่งเสริมกิจกรรม เนื่องจากระดับโรงเรียน การเรียนการสอนอยู่ในสุขภาพและพลศึกษา เน้น ป.3 ส่วนชั้นอื่น ๆ ก็เน้นบ้าง การให้ความรู้ควรอยู่ในชั้นที่ 3”

“เคยอยู่โรงเรียนขนาดใหญ่ที่เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ สามารถควบคุมได้ หากผู้ปกครองมีฐานะดีมักจะดูแลลูกดี รวมทั้งสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ร้านค้ามีเยอะ ควบคุมไม่ได้ อาจมีปัญหา”

“เสริมส่วนของกรวางแผน สภาพ วิเคราะห์ กำหนดนโยบาย ปัญหา ในโรงเรียน อาจจะสามารถได้ว่าขายอาหารอย่างไร แต่สภาพนอกโรงเรียนคุมไม่ได้ โรงเรียนจะช่วยเสริมเกราะป้องกันตัวเองอย่างไร เด็กควรซึมซับส่วนของการให้ความสำคัญของฟัน โรงเรียนมีหน้าที่ที่สำคัญที่สุดในการบ่งบอกหน้าที่ให้แก่เด็ก โดยโรงเรียนควรจะถือว่าการดูแลสุขภาพฟันเป็นส่วนหนึ่งของการทำงานอย่างแท้จริง เนื่องจากฟัน เป็นส่วนสำคัญ การอ่านออกเสียง การเรียนรู้ในระยะยาว เป็นปรากฏการณ์แรกของร่างกาย การควบคุมการจำหน่ายขนมร้านค้าของโรงเรียน โรงเรียนไม่สามารถควบคุมได้อย่างแท้จริง แต่อาจขอความร่วมมือได้จากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

“เห็นด้วยกับรูปแบบที่สามารถสะท้อนให้เห็นภาพของโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียน เพราะจากสภาพที่เป็นอยู่ของงานอนามัยมีครูเพียงคนเดียวดูแล ติดต่อประสานงานกับตำบล โรงพยาบาล จากการศึกษารูปแบบของผู้อื่น ทำให้เห็นรูปร่าง โครงสร้างชัดเจนและขอบเขตงานมากกว่างานอนามัยในโรงเรียน จึงเห็นสอดคล้องกับผู้วิจัย”

“รูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนมีความชัดเจน แต่ผู้บริหาร อาจจะหนักใจ เพราะรูปแบบหากโรงเรียนจะทำได้ อาจจะเหนื่อย ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมคือ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อทันตสุขภาพ ทางสังคมในโรงเรียนและที่บ้าน โดยผอ. ครู ผู้นำ ฯลฯ ควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็ก อีกประเด็นที่อาจเป็นปัญหากับโรงเรียนคือ การจัดบริการส่งเสริมทันตสุขภาพ มองถึงการบรรลุกิจกรรม อาจเกินกำลังของโรงเรียนทุกโรงเรียนส่วนใหญ่ ปัญหาทันตสุขภาพในโรงเรียนของประเทศส่วนใหญ่ จากประสบการณ์ พบว่า ปัญหาทันตสุขภาพในโรงเรียน เป็นปัญหาใหญ่ เนื่องจากครูอนามัยและตั้งแต่หัวจรดเท้าของเด็ก ความรู้ความสามารถของครูในการบริการอาจจะยาก และไม่ประสบความสำเร็จมาโดยตลอด การสร้างรูปแบบที่จะต้อง

ประสานงานกับโรงพยาบาล อนามัย ปัจจุบันดีขึ้นมากกว่าแต่ก่อน / การจัดบริการสังคม กับการให้ความรู้ แตกต่างกันอย่างไร (ตอบ การให้ความรู้สอนเรื่องฟันผุ แตกต่างจากการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคม เราเป็นแบบอย่างด้วย ไม่ใช่สอนเพียงอย่างเดียว การเลือกซื้ออาหาร การตัดฟันเด็ก)

“เห็นด้วยกับปัญหาการประสานงานที่ไม่สอดคล้องกัน ทั้งร่างกาย จิตใจ การเรียน หากบอกแล้วพ่อแม่ไม่ทำ โรงเรียนทำให้จะผิดไหม นอกจากมีคนมีชี้ให้ว่าเด็กมีปัญหาทันตสุขภาพอย่างไร ดังนั้น ควรมีการชี้ให้เห็นว่าควรทำอะไรในการวางแผน เน้นให้นักเรียนดูแลตัวเองไม่ใช่แต่ฟันอย่างเดียว เนื่องจากฟันเป็นสิ่งที่มองเห็นได้”

“กลุ่มเป้าหมายในการติดตามประเมินผล ควรจะเพิ่มผู้ปกครองด้วยว่า เมื่อเด็กมีปัญหาในเรื่องของฟัน ผู้ปกครองทำอะไรการสร้างสภาพแวดล้อม บรรยากาศชวนให้รักษาทันตสุขภาพ เช่น มิดชิดและบรรยากาศที่ดี”

“เด็กอนุบาล- ป.1 ช่วงชั้นที่ 2 ป.4-ป.6 หากจะให้เด็กนำแปรงสีฟันไว้ที่กระเป๋านักเรียนอาจจะอายเพื่อน การส่งเสริมทันตสุขภาพ ควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการบ้วนปากหลังอาหารเป็นสำคัญ แต่หากยังทำไม่ได้อย่างน้อยก็ขอให้บ้วนปาก 1 ครั้งหลังรับประทานอาหารเป็นประจำก่อนนอน ในเด็กเล็กอาจมีทักษะการใช้ไหมขัดฟันได้ไม่ดีเหมือนกับเด็กโต”

“การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ควรเป็น Idol เพื่อให้เด็กเกิดความอยากรักษาทันตสุขภาพเป็นต้นแบบ หรือเป็นการแจกรูปยิ้มเห็นฟัน เน้นการจัดกิจกรรมให้เด็กได้รับประโยชน์มากที่สุด”

“โรงเรียนมักเน้นครู แต่ในความเป็นจริง ผู้บริหารและบุคลากร ก็สำคัญเช่นเดียวกัน ผู้บริหารสำคัญมาก แต่ส่วนมากมักไม่มีเวลาจึงให้ครูไปฟังหรือทำแทน ห้ามลืมนักบริหาร!!! การนิยมใส่เหล็กคัดฟัน ซึ่งเป็นอันตราย ควรณรงค์ไม่ให้ซื้อมาใส่เองหรือบางคนเสียชีวิตจากการซื้อมาใส่เอง”

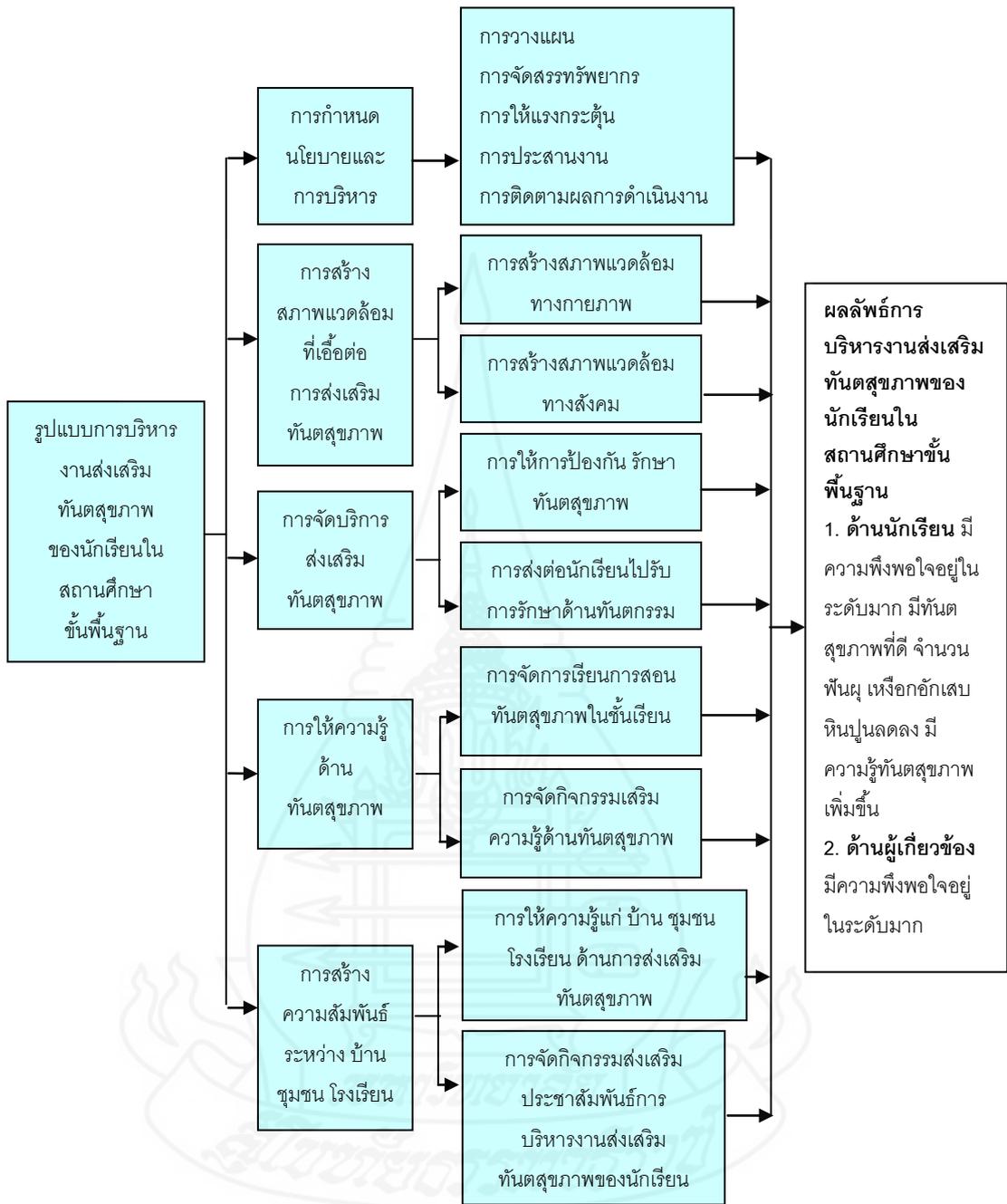
“ควรเพิ่มการสร้างความเข้มแข็งของเครือข่าย ชุมชนที่มีส่วนในการจัดกิจกรรมให้เข้ามาอยู่ในรูปของคณะกรรมการ การให้ความรู้และการจัดกิจกรรมส่งเสริมน่าจะจัดกิจกรรมรวมกันของกลุ่มเป้าหมาย”

“การสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น แบบอย่างครู ผู้ปกครอง ควรเด็กประเมินความพึงพอใจในเรื่องของแบบอย่างที่ดี”

“การไม่ขายอาหาร เด็กอาจจะไม่พอใจ ควรเปลี่ยนเป็นถามว่า เด็กแปรงฟันแล้วฟันสะอาด, ถอนฟันแล้วหายปวดฟัน (ตอบ การไม่ขายอาหาร เด็กพึงพอใจ แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไปซึ่งอาจจะไม่พอใจ อาจเป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่งว่าการส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนได้ผลหรือไม่)”

“ของหวานกับนักเรียนแยกกันไม่ได้ หัวใจสำคัญคือ ทำอย่างไรให้เด็กตระหนักว่า จะต้องป้องกัน ประเด็นสำคัญอย่างหนึ่งคือ การรักสวยรักงาม ถ้าเห็นว่าฟันสวยยิ้มแล้วสวยงาม โดยเฉพาะเด็กผู้หญิง เอาความหล่อ-สวย มาจูงใจเด็ก”

ภาพที่ 4.27 แสดงรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 คู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ใช้คู่มือได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูอนามัย ครูประจำชั้น ผู้เกี่ยวข้องในการดูแลทัศนสุขภาพของนักเรียน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดความรู้ของนักเรียน โดยอาศัยแบบวัดความรู้ของกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ

คู่มือการใช้รูปแบบบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จัดทำโดย

เรือโททันตแพทย์ สุภประวัตี ศิริพิพัฒน์กุล

คำนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 6 กำหนดให้ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพของเด็กนักเรียน จึงต้องพัฒนาด้านการศึกษาและด้านสุขภาพรวมถึงทันตสุขภาพควบคู่กันไป

คู่มือฉบับนี้ จะเป็นแนวทางในการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีรายละเอียดในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนแต่ละองค์ประกอบ รวมถึง ตัวชี้วัด และผลที่ได้รับจากการบริหารงานตามแต่ละองค์ประกอบ โดยอาศัยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนี้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู อนามัย ครูประจำชั้น และผู้เกี่ยวข้องในการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงานจริง ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างยั่งยืนต่อไป

เรือโททันตแพทย์ศุภประวัติ ศิริพิพัฒนกุล

ผู้จัดทำ

มีนาคม 2553

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 แนวทางการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ

องค์ประกอบที่ 2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนสุขภาพ

องค์ประกอบที่ 3 การจัดบริการส่งเสริมทัศนสุขภาพ

องค์ประกอบที่ 4 การให้ความรู้ทัศนสุขภาพ

องค์ประกอบที่ 5 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน ชุมชน โรงเรียน

บทที่ 3 แบบประเมินการบริหารงานส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

แบบวัดความรู้ของนักเรียน

แบบวัดสถานะทัศนสุขภาพของนักเรียน

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริหาร ครูอนามัย ครูประจำชั้น

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง

แบบประเมินความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

บทที่ 1

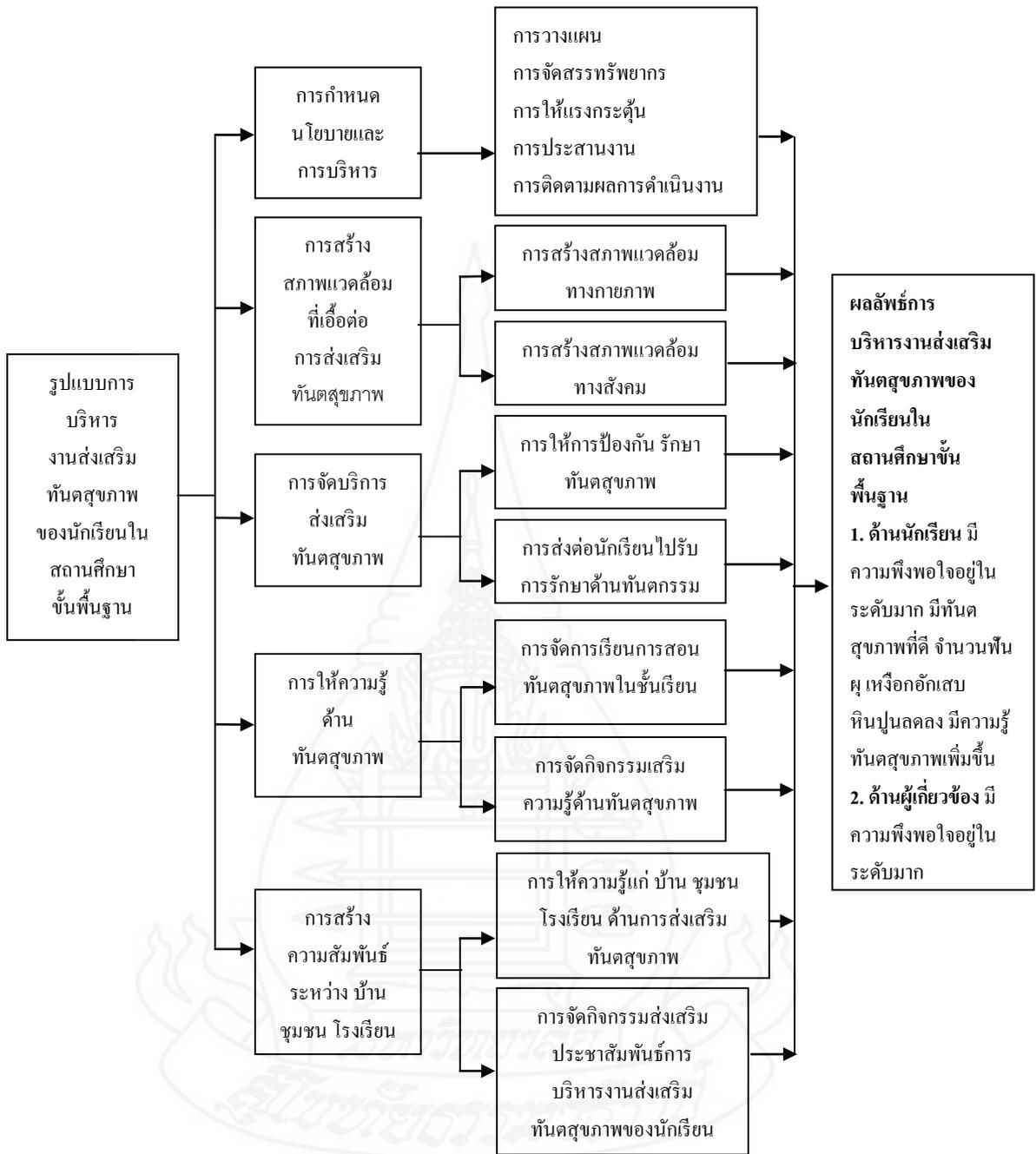
บทนำ

เด็กวัยประถมศึกษา คือ เด็กในกลุ่มช่วงอายุ 6-12 ปี ซึ่งเป็นช่วงที่เด็กเข้าสู่ระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ทำให้เด็กมีโอกาสสัมผัสต่อสิ่งแวดล้อมที่ทำให้เกิดฟันผุได้มากขึ้น ประกอบกับเป็นช่วงอายุที่มีการผลัดเปลี่ยนจากฟันน้ำนมเป็นฟันแท้ จึงมักทำให้เกิดปัญหาอนามัยช่องปาก เนื่องจากฟันน้ำนมที่กำลังจะหลุด ทำให้เด็กไม่สามารถทำความสะอาดได้ดีและการหลุดของฟันน้ำนม ทำให้เด็กเคี้ยวอาหารไม่สะดวก จึงมักพบว่าเด็กกลุ่มนี้เลือกรับประทานอาหารนิ่ม ประกอบกับเด็กในวัยนี้อยู่ในสถานศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ผู้ปกครองมักเข้าใจว่าเด็กสามารถดูแลตนเองได้ และมักละเลยในการให้คำแนะนำในการบริโภคขนม และอาหารว่างของเด็กสถานศึกษาเองก็ให้ความสำคัญต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนน้อย (วารสารณ์ จิระพงษา และปิยะดา ประเสริฐสม 2549 : 64)

จากการประเมินสถานการณ์งานทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา โดยกองทันตสาธารณสุขเมื่อ พ.ศ. 2547 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ยังคงมีการดำเนินกิจกรรมทันตสุขภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งการตรวจสุขภาพช่องปากของนักเรียนโดยครูและการจัดกิจกรรมแปรงฟันในโรงเรียน แต่คุณภาพของกิจกรรมมีความแตกต่างกันไปแต่ละจังหวัด (ขึ้นกับการจัดการของแต่ละจังหวัด) สิ่งที่เห็นได้ชัดคือ การดำเนินงานส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนยังขาดความเชื่อมโยงกับระบบบริการทันตกรรม ขาดการสนับสนุน ติดตาม ประเมิน กระตุ้น และพัฒนาการดำเนินงานทันตสุขภาพในโรงเรียนอย่างเป็นระบบบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนไม่ชัดเจน (วารสารณ์ จิระพงษา และ ปิยะดา ประเสริฐสม 2549 : 72-73) ผลการสำรวจสถานการณ์สภาวะทันตสุขภาพพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่มีผลต่อสภาวะทันตสุขภาพเด็กนักเรียนประถมศึกษา และสถานการณ์การจัดบริการส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2551 พบว่า ร้อยละ 53.83 ไม่มีเหงือกอักเสบ ร้อยละ 43.83 ปราศจากฟันผุ ค่าเฉลี่ย ผุ ถอน อุด 1.75 ซี่ / คน (มากกว่าผลการสำรวจเมื่อครั้งที่ผ่านมา คือ 1.63 ซี่ /คน) ร้อยละของเด็กที่กินขนมกรุบกรอบเป็นประจำ ร้อยละ 62.41 ร้อยละของโรงเรียนที่มีการตรวจสุขภาพช่องปากโดยครูปีละ 2 ครั้ง ร้อยละ 93.06 ร้อยละของโรงเรียนที่มีกิจกรรมแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ร้อยละ 95.82 ร้อยละของโรงเรียนที่ไม่มีการขายขนม/ เครื่องดื่มเสี่ยงต่อฟันผุ ร้อยละ 58.82 ร้อยละของโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนรู้ทันตสุขภาพตามหลักสูตร ร้อยละ 867.30 ร้อยละของโรงเรียนที่ปลอดน้ำอัดลม ร้อยละ 71.41 (ขนิษฐ รัตนรังสีมา และปิยะดา ประเสริฐสม 2550) โรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนดีเด่นทันตสุขภาพ (โรงเรียนทั่วไป) ควรมีการพัฒนาการบริหารงาน

ส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน ในองค์ประกอบด้าน การให้ความรู้ทัศนศึกษา และการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน (มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง) และควรมีการพัฒนา ด้านการจัดสรรทรัพยากร การให้แรงกระตุ้น การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การจัดการ เรียนการสอนทัศนศึกษาในชั้นเรียน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ส่งเสริม ทัศนศึกษา การให้ความรู้ด้านส่งเสริมทัศนศึกษาแก่ บ้าน ชุมชน โรงเรียน และการจัดกิจกรรม สนับสนุนประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมทัศนศึกษา (มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง) (ศุภประวัติ ศิริพิพัฒนกุล 2553) ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามองค์ประกอบ อ้างอิงแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 4.28 องค์ประกอบหลักและย่อยของรูปแบบการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทที่ 2

แนวทางการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีองค์ประกอบการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 5 ประการ ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ

องค์ประกอบที่ 2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทันตสุขภาพ

องค์ประกอบที่ 3 การจัดบริการส่งเสริมทันตสุขภาพ

องค์ประกอบที่ 4 การให้ความรู้ทันตสุขภาพ

องค์ประกอบที่ 5 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน ชุมชน โรงเรียน

องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ

หมายถึง การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน ประกอบด้วย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงาน และการติดตามผลการดำเนินงาน จำแนกได้ดังนี้

1. แนวทางการดำเนินงานด้านการวางแผน

1.1 สถานศึกษามีการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะดำเนินกิจกรรมอย่างไรให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนในการส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน โดยกิจกรรมการวางแผน วิเคราะห์ปัญหาทันตสุขภาพ ได้แก่ ฟันผุ เหงือกอักเสบ และปริมาณหินน้ำลายในโรงเรียน

1.2 สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายให้เด็ก ป.1-6 ทุกคนได้รับการตรวจสุขภาพช่องปาก และทุกคนไม่มีฟันแท้ผุ (ฟันที่ได้รับการอุด หรือ แก้วแล้วถือว่าไม่ผุ)

1.3 สถานศึกษามีการกำหนดนโยบายมาตรการด้านการควบคุมการบริโภคอาหารในโรงเรียน โดยไม่มีการจำหน่ายอาหารที่มีผลเสียต่อทันตสุขภาพ เช่น ทอฟฟี่ น้ำอัดลม ขนมถุงกรอบกรอบ นมเปรี้ยว นมปรุงแต่งรส ในการถ่ายทอดนโยบายอาจทำได้หลายวิธี เช่น ทำป้ายประกาศถาวร หรือ ชั่วคราว มีการประกาศนโยบายในการประชุมต่าง ๆ เช่น ประชุมผู้ปกครอง ส่วนกลยุทธ์ในการดำเนินงานสนับสนุนให้เด็กแปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกคน

1.4 สถานศึกษามีการวางแผนร่วมกันระหว่าง ผู้บริหาร โรงเรียน ครูอนามัย ครูประจำชั้น และผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนชุมชน ตัวแทนองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ผลที่ได้รับ โรงเรียนมีนโยบายส่งเสริมทัศนสุขภาพที่ชัดเจน บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องรับทราบนโยบายส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน ก่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในการบริหารงาน เพื่อนักเรียนมีทัศนสุขภาพที่ดีขึ้น

2. แนวทางการจัดสรรทรัพยากร

2.1 สถานศึกษามีการคัดเลือกครูอนามัย ครูสุขศึกษา ตามความเหมาะสม ด้านคุณวุฒิ หรือ ความถนัด ความชอบ

2.2 สถานศึกษามีการคัดเลือกผู้นำนักเรียนเพื่อดูแลกิจกรรมการส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียน

2.3 สถานศึกษามีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการส่งเสริมทัศนสุขภาพ เช่น งบประมาณในการสร้างสถานที่แปร่งฟัน งบประมาณในการจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมทัศนสุขภาพ งบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนทัศนสุขภาพ

2.4 มีการจัดสรรทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์ เช่น วัสดุอุปกรณ์ในการแปร่งฟัน รวมถึงทรัพยากรเพื่อการจัดการสารสนเทศ

2.5 สถานศึกษามีการจัดทำสารสนเทศด้านทัศนสุขภาพ บันทึก จำนวนฟันผุ อุด ถอน ปริมาณเหงือกอักเสบ ปริมาณหินน้ำลาย

ผลที่ได้รับ โรงเรียนมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเพียงพอและเหมาะสม อาจมีการระดมทรัพยากรจากชุมชน เช่น ผู้ปกครอง สนับสนุนแปร่งสีฟัน ยาสีฟัน และ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณในการสร้างสถานที่แปร่งฟัน และงบประมาณในการจัดกิจกรรมโครงการประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียน

3. แนวทางการกระตุ้นการทำงาน

การให้แรงจูงใจและบำรุงขวัญ การสื่อสาร ด้วยการปลุกปลอบใจให้กำลังใจ มีการให้รางวัลและยกย่องผู้ที่ปฏิบัติงานดี เพื่อให้บุคลากรเกิดความกระตือรือร้น อยากอุทิศตนในการทำงาน และตั้งใจร่วมกันในการส่งเสริมทัศนสุขภาพของนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานลุล่วงด้วยดี

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ให้แรงกระตุ้น ครูอนามัย ครูประจำชั้น

3.2 ครูอนามัย และครูประจำชั้น และผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมทัศนสุขภาพ เป็นผู้ให้แรงกระตุ้นนักเรียนในการดูแลทัศนสุขภาพของตนเอง

ผลที่ได้รับ ครูอนามัย ครูประจำชั้น นักเรียน และผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมทัศนศึกษา มีความกระตือรือร้นอยากพัฒนางานส่งเสริมทัศนศึกษาในโรงเรียน

4. แนวทางประสานงาน

4.1 สถานศึกษาจัดระบบประสานงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน ระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน การติดต่อแบบเป็นทางการ มีทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น การดำเนินโครงการต่าง ๆ

4.2 สถานศึกษาขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก เช่น การติดต่อประสานงานเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้ความรู้กับบ้าน ชุมชน โรงเรียน และการมาตรวจทัศนศึกษาในโรงเรียน

4.3 สถานศึกษาติดต่อประสานงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อขอเงินสนับสนุนในการดำเนินงานส่งเสริมทัศนศึกษา เช่น การขอรถรับส่งนักเรียนไปปรับการรักษาทางทันตกรรม ส่วนการติดต่อไม่เป็นทางการ เป็นการติดต่อประสานงานภายในหน่วยงานด้วยวาจา

ผลที่ได้รับ การดำเนินงานส่งเสริมทัศนศึกษาในโรงเรียนเป็นไปในแนวทางที่ต้องการ และราบรื่น

5. แนวทางการติดตามผลการดำเนินงาน

5.1 สถานศึกษามีการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลความก้าวหน้าในการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน

5.2 สถานศึกษามีการแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ ตรวจสอบ ติดตาม และ ประเมินผล จัดทำรายงานผลการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ในการประเมินผลการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน ได้แก่

1) ผู้บริหาร หรือ ครูอนามัย เป็นผู้ประเมิน การเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารจัดการส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในโรงเรียน

2) ครูอนามัย หรือ ครูประจำชั้น เป็นผู้ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดกับนักเรียน ได้แก่ ความรู้ด้านส่งเสริมทัศนศึกษา

3) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นผู้ประเมินการเปลี่ยนแปลงสภาวะทัศนศึกษา ได้แก่ จำนวนซีฟันผุ เหงือกอักเสบ ปริมาณหินน้ำลาย และปริมาณคราบจุลินทรีย์

4) ครูอนามัยหรือ ครูประจำชั้น เป็นผู้ประเมิน ความพึงพอใจของนักเรียนและผู้นำนักเรียน และมีการประเมินความพึงพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความพึงพอใจของครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ผลที่ได้รับ นักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารส่งเสริม

ทันตสุขภาพ นักเรียนมีฟันผุน้อยลง มีเหงือกอักเสบน้อยลง มีปริมาณหินน้ำลายน้อยลง

องค์ประกอบที่ 2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทันตสุขภาพ

หมายถึงการสร้างสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน ประกอบด้วย

1. แนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1.1 มีการจัดสถานที่สำหรับการแปรงฟัน สำหรับการแปรงฟันของนักเรียนหลังรับประทานอาหารกลางวัน และน้ำใช้ ให้เพียงพอ รวมถึง การเตรียมสถานที่สำหรับแขวนแก้วน้ำส่วนตัวของนักเรียนไว้ภายในห้อง

1.2 การควบคุมการบริโภคอาหารภายในโรงเรียน หมายถึง การควบคุมประเภทของอาหารที่ขายในโรงเรียนที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อทันตสุขภาพ ได้แก่ ทอฟฟี่ น้ำอัดลม ขนมถุงกรอบกรอบ นมเปรี้ยว นมปรุงแต่งรส มีการติดประกาศเตือนเรื่องการเลือกซื้ออาหาร การไม่ซื้ออาหารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ บริเวณใกล้ ๆ โรงอาหาร รวมถึงความร่วมมือจากร้านค้าในโรงเรียนและรอบโรงเรียนในการจัดหาขนมที่มีประโยชน์ขายให้แก่เด็ก

2. แนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมทางสังคม

2.1 ครู เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กนักเรียนในการส่งเสริมทันตสุขภาพ

2.2 ผู้ปกครองเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กนักเรียนในการ

องค์ประกอบที่ 3 การจัดบริการส่งเสริมทันตสุขภาพ

หมายถึง การจัดบริการส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน ประกอบด้วย

1. แนวทางการให้การป้องกันและรักษาทางทันตกรรม

มีการป้องกันฟันผุด้วยการแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน การตรวจสถานะทันตสุขภาพ โดยครู หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ส่วนการให้การรักษาด้านทันตกรรม อาจเป็นการให้การรักษาด้านทันตกรรมที่โรงเรียน หรือ ที่สถานบริการทางทันตกรรม

2. แนวทางการส่งต่อนักเรียนเพื่อการรักษาทางทันตกรรม

มีการส่งต่อนักเรียนเพื่อไปรับการรักษาทางทันตกรรมที่สถานพยาบาล โดยโรงเรียนพาไป หรือ ขอความร่วมมือจากผู้ปกครองนำนักเรียนไปรักษาต่อที่สถานพยาบาล

องค์ประกอบที่ 4 การให้ความรู้ด้านทัศนศึกษา

หมายถึง การจัดกระบวนการเรียนรู้และประสบการณ์ทางการศึกษา เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับ การดูแลทัศนศึกษา ประกอบด้วย

1. แนวทางการจัดการเรียนการสอนทัศนศึกษาในชั้นเรียน

มีการจัดการเรียนการสอนทัศนศึกษา ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การสอน โดยใช้ การบรรยาย ภาพพลิก การฉายวิดีโอเทป การประชุมกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม การสาธิตการย้อมสีแผ่นคราบจุลินทรีย์ การสาธิต ฝึกปฏิบัติการแปรงฟัน การใช้กลุ่มตัวอย่างเล่า ประสบการณ์จริง การแสดงบทบาทสมมติ การเล่นเกม การฉายวิดีโอทัศน์ การเรียนโดยใช้การวิจัย และการเรียนโดยบูรณาการแต่ละสาระการเรียนรู้

2. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านทัศนศึกษา

มีการจัดนิทรรศการ การจัดป้ายนิเทศ การจัดประกวดฟันสวย การจัดเสียงตามสาย การพูดหน้าเสาธง การจัดทำแผ่นพับส่งเสริมความรู้ด้านทัศนศึกษา

องค์ประกอบที่ 5 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน ชุมชน โรงเรียน

หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน (ผู้ปกครอง) ชุมชน (เจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น) และ โรงเรียน (ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอนามัย ครูประจำชั้น) ประกอบด้วย

1. แนวทางการให้ความรู้แก่ บ้าน ชุมชน โรงเรียน ในการสนับสนุนการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษา

มีการที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข มาให้ความรู้แก่ ครู ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษา มีการฝึกอบรม และฝึกปฏิบัติการในการส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน รวมทั้งให้ผู้ที่สนใจในการส่งเสริมทัศนศึกษา ไปทัศนศึกษาดูงานที่โรงเรียนดีเด่นด้านส่งเสริมทัศนศึกษา

2. แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การบริหารงานส่งเสริมทัศนศึกษา

มีการเผยแพร่กิจกรรมงานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียนในรูปแบบข่าวสาร วารสารของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองและชุมชน บ้าน ชุมชน โรงเรียนร่วมกันจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมทัศนศึกษาของนักเรียน โรงเรียนมีการสอบถามความคิดเห็นต่อการจัดนิทรรศการส่งเสริมทัศนศึกษาไปยังผู้ปกครองของนักเรียน โรงเรียนมีการสอบถามความคิดเห็นไปยัง

ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ต่อการจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน โรงเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เข้าร่วมงานนิทรรศการเพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานในอนาคต มีการประชุมเพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน ร่วมกันระหว่างผู้ปกครอง โรงเรียน และผู้นำชุมชน

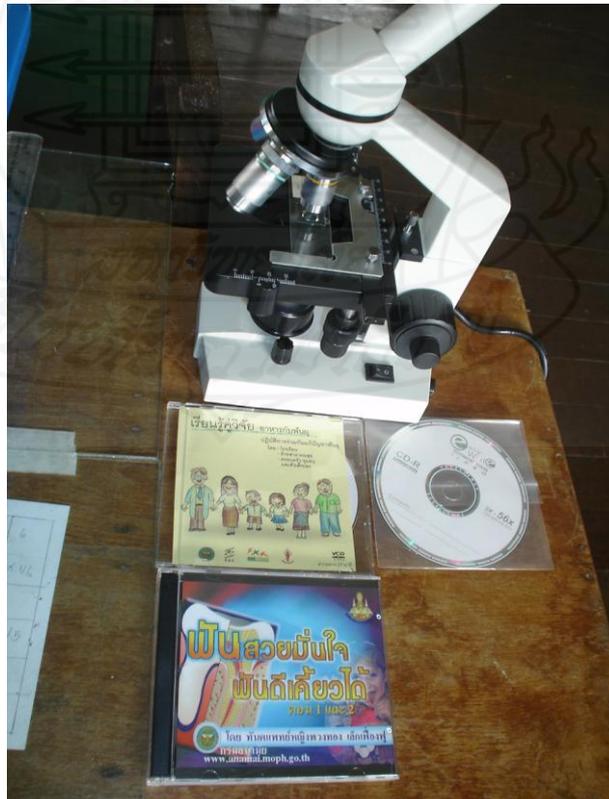
ภาพตัวอย่างประกอบการการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน

ภาพที่ 4.29 การตรวจสภาวะทันตสุขภาพของนักเรียนโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ภาพที่ 4.30 กิจกรรมเดินรณรงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ นโยบายและการดำเนินงานของโครงการให้ชุมชนได้รับทราบ

ภาพที่ 4.31 สถานที่เก็บอุปกรณ์แปรงฟัน

ภาพที่ 4.32 การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน

ภาพที่ 4.33 การแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้ปกครองและคนในชุมชน

ภาพที่ 4.34 คั้นน้ำสมุนไพร (ควบคุมน้ำตาล) แทนน้ำอัดลม

ภาพที่ 4.35 ให้ความรู้ทัศนศึกษาโดยการเล่านิทาน

ภาพที่ 4.36 สมุดบันทึกการแปร่งฟัน

แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

ข้อมูลผู้ตอบ

เพศ

หญิง

ชาย

ชั้นปี อายุ.....

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ที่	รายการ	ความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	มีอุปกรณ์การแปร่งฟันและสถานที่สำหรับการแปร่งฟันเหมาะสม เพียงพอ					
2.	การให้มีการแปร่งฟันหลังอาหารกลางวัน ทุกวัน					
3.	การไม่ขายอาหารที่เสี่ยงต่อฟันผุในโรงเรียน					
4.	ครูอนามัย ครูประจำชั้น ผู้นำนักเรียนคอย ตักเตือนเรื่องการแปร่งฟัน และการเลือกรับประทานอาหาร					
5.	คุณหมอมาดตรวจฟัน และให้ความรู้เรื่อง สุขภาพฟันในโรงเรียน					
6.	การส่งต่อนักเรียนเพื่อไปอุดฟัน ถอนฟัน ขูดหินน้ำลาย					
7.	ครูสอนเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพฟันในชั้นเรียน					
8.	การจัดบอร์ด เลียงตามสายให้ความรู้เรื่อง สุขภาพฟัน					
9.	เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และคนในชุมชนมาให้ความรู้ทันตสุขภาพแก่นักเรียน					
10.	การจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์งานทันตสุขภาพ					

ข้อเสนอแนะ

.....

แบบประเมินความพึงพอใจของครู (ผู้บริหาร ครูอนามัย ครูประจำชั้น)

ข้อมูลผู้ตอบ

เพศ

หญิง

ชาย

สอนชั้น อายุ.....

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ที่	รายการ	ความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ เป้าหมาย ในการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน					
2.	การจัดสรรทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์และการจัดการสารสนเทศ					
3.	การให้แรงกระตุ้นการทำงานส่งเสริมทันตสุขภาพ					
4.	การประสานงานส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนและนอกโรงเรียน					
5.	การติดตามประเมินผลการบริหารงานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน					
6.	การจัดสถานที่สำหรับการแปร่งฟัน					
7.	การควบคุมการจำหน่ายอาหารที่เสี่ยงต่อฟันผุ					
8.	การให้การป้องกันและรักษาฟันทันตกรรม					
9.	การส่งต่อนักเรียนไปรับการรักษาทันตกรรม					
10.	การให้ความรู้ทันตสุขภาพในชั้นเรียน					
11.	การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านความรู้ทันตสุขภาพ					
12.	การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านทันตสุขภาพของบ้านชุมชน โรงเรียน					
13.	การจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์งานส่งเสริมทันตสุขภาพของนักเรียน					

ข้อเสนอแนะ

.....

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครอง

ข้อมูลผู้ตอบ

เพศ

หญิง

ชาย

ผู้ปกครองนักเรียนชั้น อายุ.....

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ที่	รายการ	ความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	การให้นักเรียนมีการแปรงฟันหลังอาหาร กลางวันทุกวันที่บ้าน					
2.	การห้ามนักเรียนรับประทานอาหารที่เสี่ยงต่อฟันผุ					
3.	การคัดเตือนเมื่อนักเรียนเลือกรับประทานอาหารที่เสี่ยงต่อฟันผุ					
4.	การไม่เป็นตัวอย่างในการรับประทานอาหารที่เสี่ยงต่อฟันผุ					
5.	การมีกิจกรรมให้ความรู้เรื่องสุขภาพฟันแก่ผู้ปกครอง					
6.	การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองพานักเรียนไปอุดฟัน ถอนฟัน ขูดหินน้ำลาย					
7.	การจัดหาแปรงสีฟัน ยาสีฟัน ให้นักเรียนไปแปรงที่โรงเรียน					
8.	การมีข่าวสารเกี่ยวกับงานทันตสุขภาพ ส่งไปถึงบ้าน					
9.	การเยี่ยมบ้านนักเรียน					
10.	การจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์งานทันตสุขภาพ					

ข้อเสนอแนะ

.....

แบบประเมินความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ข้อมูลผู้ตอบ

เพศ

หญิง

ชาย

อายุ.....

คำชี้แจง ใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ที่	รายการ	ความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	การจัดสถานที่สำหรับการตรวจสถานะ ทันตสุขภาพของนักเรียน					
2.	การติดต่อประสานงานในการตรวจ สถานะทันตสุขภาพของนักเรียน					
3.	การมาให้ความรู้ด้านทันตสุขภาพ แก่ บ้าน ชุมชน โรงเรียน					
4.	การจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์งาน ทันตสุขภาพ					
5.	การติดต่อประสานงานในการรับนักเรียน มา อุดฟัน ถอนฟัน ขูดหินน้ำลาย					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

แบบบันทึกสถานะทันตสุขภาพของนักเรียน

วันที่

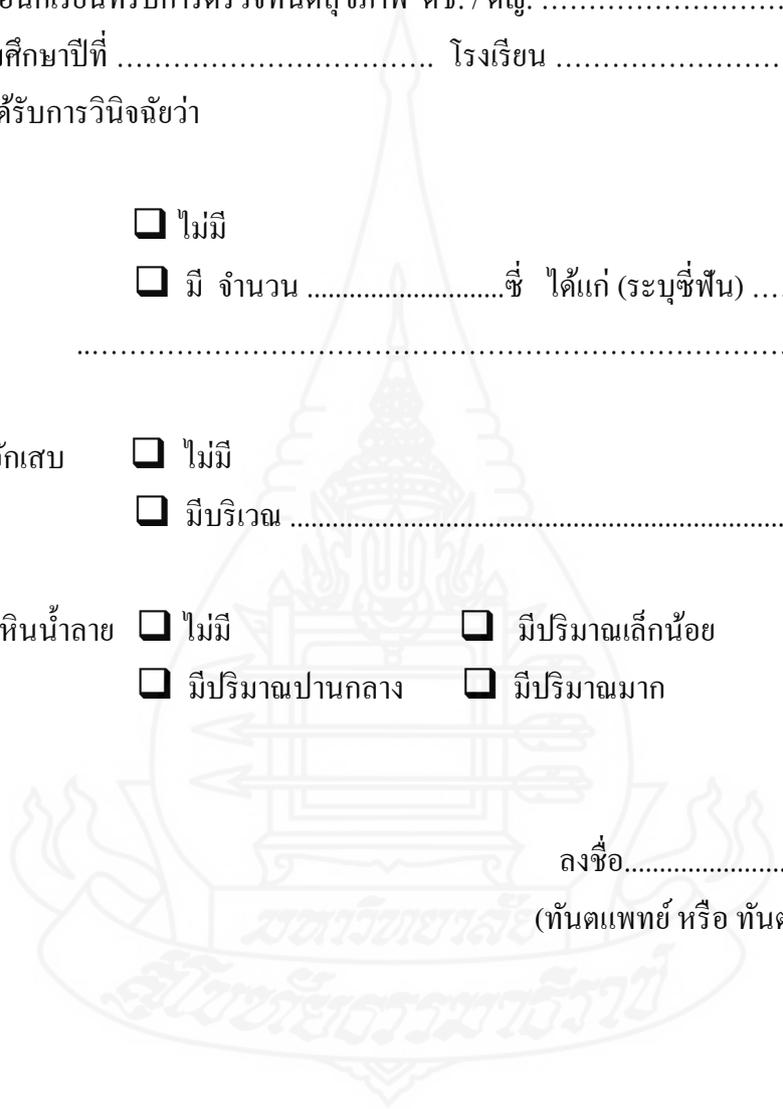
ชื่อนักเรียนที่รับการตรวจทันตสุขภาพ ดช./ คญ.
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ โรงเรียน

ได้รับการวินิจฉัยว่า

1. ฟันผุ ไม่มี
 มี จำนวนซี่ ได้แก่ (ระบุซี่ฟัน)
-
2. เหงือกอักเสบ ไม่มี
 มีบริเวณ
3. ปริมาณหินน้ำลาย ไม่มี มีปริมาณเล็กน้อย
 มีปริมาณปานกลาง มีปริมาณมาก

ลงชื่อ.....

(ทันตแพทย์ หรือ ทันตภิบาล ผู้ตรวจ)

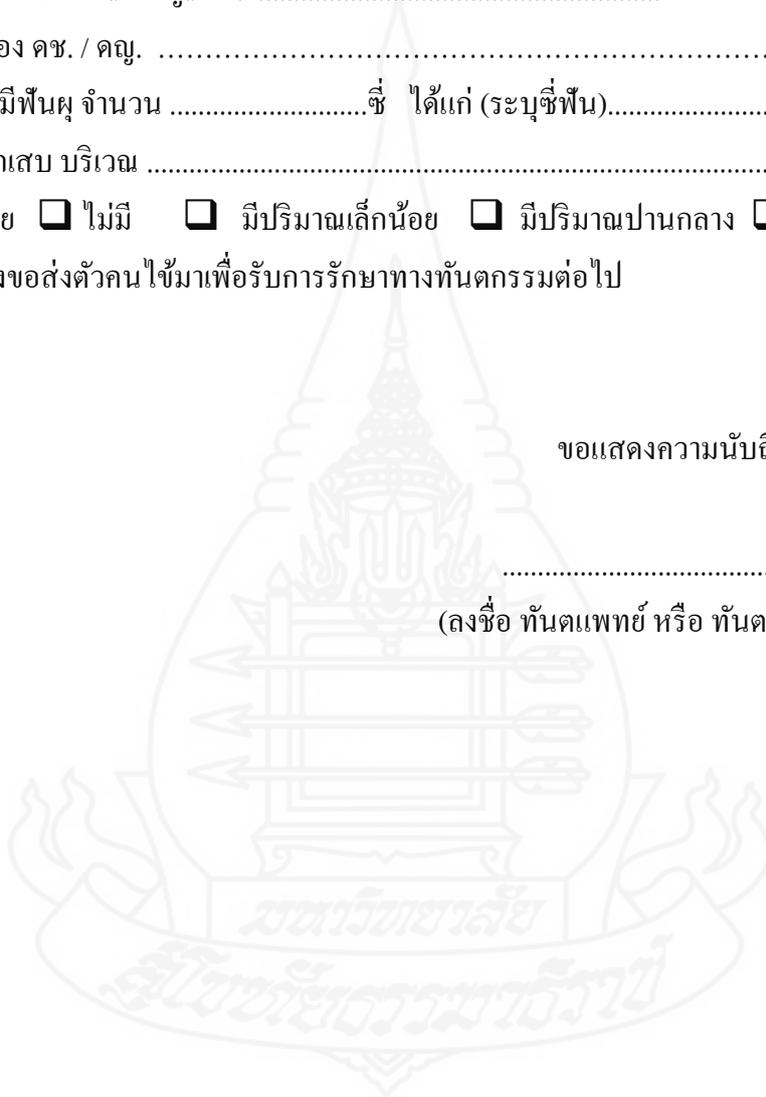
ใบส่งต่อนักเรียนเพื่อรับการรักษาทางทันตกรรม

วันที่.....

ข้าพเจ้า ทพ./ทพญ./ทภ.ได้ทำการตรวจสอบสภาพ
ช่องปากของ คช. / คญ.
วินิจฉัยว่า มีฟันผุ จำนวนซี่ ได้แก่ (ระบุซี่ฟัน).....
มีเหงือกอักเสบ บริเวณ
มีหินน้ำลาย ไม่มี มีปริมาณเล็กน้อย มีปริมาณปานกลาง มีปริมาณมาก
จึงขอส่งตัวคนไข้มาเพื่อรับการรักษาทางทันตกรรมต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

.....
(ลงชื่อ ทันตแพทย์ หรือ ทันตภิบาล ผู้ตรวจ)

แบบวัดความรู้ก่อนและหลังเรียน
เรื่องทัศนสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1. ให้นักเรียนยกตัวอย่างอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน 5 อย่าง

.....
.....
.....
.....

2. ให้นักเรียนยกตัวอย่างอาหารที่มีโทษต่อฟัน 5 อย่าง

.....
.....
.....
.....

แบบวัดความรู้ก่อนและหลังเรียน
เรื่องทัศนสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2

ให้นักเรียนเลือกรับประทานอาหาร โดยทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่เลือก และทำเครื่องหมาย x หน้าข้อที่ไม่ควรเลือก

-1. น้ำอัดลม
-2. ไอศกรีม
-3. ผัก
-4. ผลไม้
-5. ขนมถุง
-6. ทอฟฟี่
-7. ขนมหวาน
-8. ลูกกอล์ฟ
-9. ฝรั่ง
-10. สับปะรด

แบบวัดความรู้ก่อนและหลังเรียน
เรื่องทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

จงใส่เครื่องหมาย ✓ ทับตัวอักษร หน้าข้อที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง

1. ข้อใดไม่ใช่อวัยวะในช่องปาก

ก. ลิ้น	ข. กระพุ้งแก้ม
ค. ฟัน	ง. หลอดลม
2. ข้อใดเป็นวิธีการป้องกันไม่ให้ฟันผุ

ก. ไม่รับประทานอาหารจำพวกทอดฟี่	ข. ไม่รับประทานขนมหวาน
ค. หมั่นแปรงฟันทุกวัน	ง. ถูกทุกข้อ
3. ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของฟัน

ก. บดเคี้ยว	ข. ช่วยในการพูด
ค. ช่วยในการออกเสียง	ง. ช่วยรับรสอาหาร
4. ข้อใดไม่ใช่หน้าที่ของลิ้น

ก. รับรสอาหาร	ข. รวบรวมอาหาร
ค. ช่วยในการออกเสียง	ง. บดเคี้ยว
5. ข้อใดเป็นหน้าที่ของเหงือก

ก. บดเคี้ยวอาหารและช่วยในการพูด	ข. คลุมกระดูกขากรรไกรและหุ้มรากฟัน
ค. รับรสอาหาร และช่วยในการออกเสียง	ง. รักษารูปหน้าและช่วยในการออกเสียง
6. ข้อใดเป็นหน้าที่ของลิ้นไก่

ก. ช่วยในการออกเสียง	ข. ช่วยคลุกเคล้าอาหาร
ค. ช่วยรับรสอาหาร	ง. ไม่มีหน้าที่สำคัญ
7. เราสามารถดูแลฟันได้อย่างไร

ก. แปรงฟันก่อนเข้านอน	ข. รับประทานผักผลไม้แทนขนมหวาน
ค. แปรงฟันหลังอาหารกลางวัน	ง. ถูกทุกข้อ
8. อาหารประเภทใดทำให้ฟันผุน้อยที่สุด

ก. นมเปรี้ยว	ข. นมจืด
ค. นมรสหวาน	ง. นมรสช็อกโกแลต

9. ใครดูแลสุขภาพฟันได้ถูกต้อง

ก. นั่งหน้าบ้วนปากแทนการแปรงฟัน

ข. นั่งหน้าใช้ดินสอและฟัน

ค. นั่งน้อยไม่รับประทานซ็อกโกแลต

ง. นั่งนินทาใช้ฟันเปิดขวดน้ำอัดลม

10. ข้อใดที่ควรหลีกเลี่ยงไม่ควรทำ

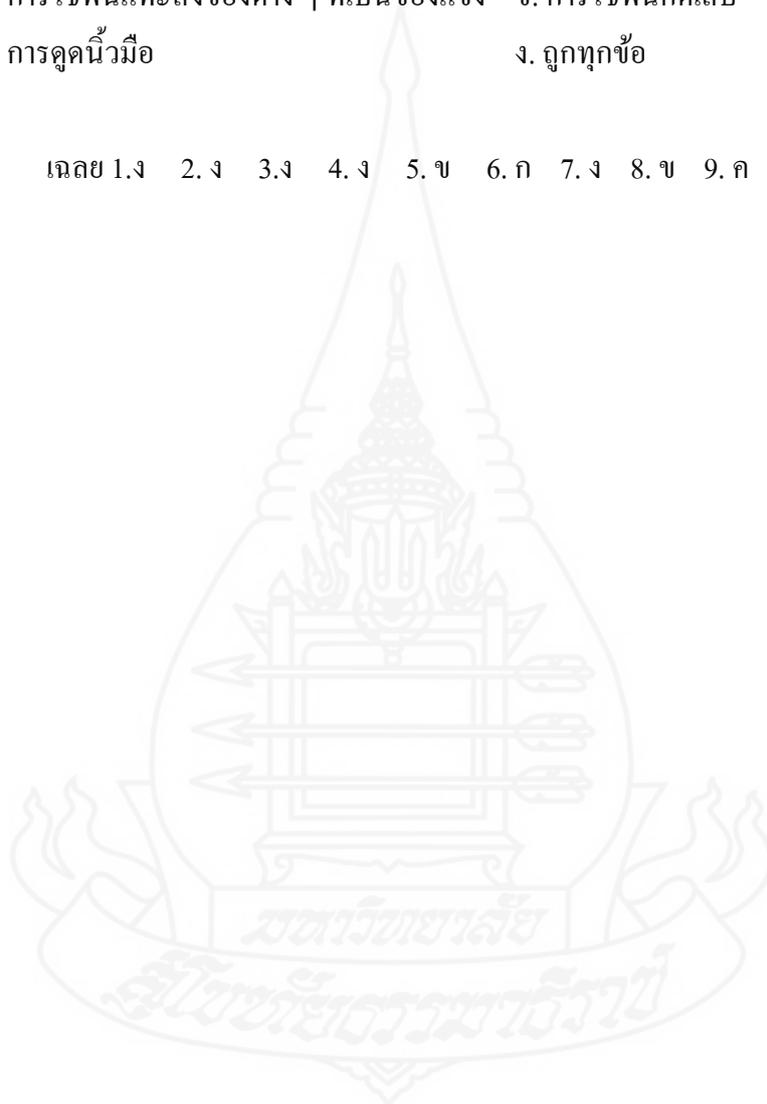
ก. การใช้ฟันแทะสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นของแข็ง

ข. การใช้ฟันกัดเล็บ

ค. การดูดนิ้วมือ

ง. ถูกทุกข้อ

เฉลย 1.ง 2.ง 3.ง 4.ง 5.ข 6.ก 7.ง 8.ข 9.ค 10.ง

แบบวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน
เรื่องทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จงใส่เครื่องหมาย ✓ ทับตัวอักษร หน้าข้อที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง

1. ข้อใดไม่ใช่อวัยวะในช่องปาก
ก. ฟัน ข. ลิ้น ค. กระพุ้งแก้ม ง. หลอดลม
2. ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดโรคฟันผุ คือข้อใด
ก. ตัวฟัน ข. เชื้อจุลินทรีย์ ค. เศษอาหาร ง. ก + ข + ค
3. บริเวณที่พบคราบจุลินทรีย์มาก และทำความสะอาดยาก คือ ข้อใด
ก. รากฟัน ข. ตัวฟัน ค. คอฟัน ง. เนื้อฟัน
4. ข้อใดเป็นวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดคราบจุลินทรีย์
ก. หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารจำพวกแป้งและน้ำตาล
ข. หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารกรอบสำเร็จรูปบรรจุถุง
ค. หมั่นแปรงฟันหลังอาหารทุกครั้งด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์
ง. ถูกทุกข้อ
5. ฟันแท้มีกี่ชนิด
ก. 2 ชนิด ข. 3 ชนิด ค. 4 ชนิด ง. 5 ชนิด
6. ฟันชนิดใดมีหน้าที่ฉีกอาหาร
ก. ฟันตัด ข. ฟันเขี้ยว ค. ฟันกรามน้อย ง. ฟันกราม
7. ฟันตัดมีหน้าที่อย่างไร
ก. ฉีกอาหาร ข. บดเคี้ยวอาหาร ค. กัดหรือตัดอาหาร ง. ย่อยอาหาร
8. ฟันชนิดใดอยู่กึ่งกลางใบหน้า
ก. ฟันเขี้ยว ข. ฟันตัด ค. ฟันกรามน้อย ง. ฟันกราม
9. ใครใช้ฟันได้ถูกต้อง
ก. สมศักดิ์ใช้ฟันเปิดขวดน้ำอัดลม ข. สมศรีใช้ของแข็งเคาะฟัน
ค. สมทรงใช้ไหมขัดฟันกำจัดเศษอาหารตามซอกฟัน ง. สมชายนอนกัดฟันเป็นประจำ
10. พฤติกรรมในข้อใดที่ควรหลีกเลี่ยงเพื่อรักษาสุขภาพฟัน
ก. การใช้ฟันแทะสิ่งของต่าง ๆ ที่เป็นของแข็ง ข. การใช้ฟันกัดเล็บ
ค. การดูดนิ้วมือ ง. ถูกทุกข้อ

เฉลย 1.ง 2.ง 3.ข 4.ง 5.ค 6.ข 7.ค 8.ข 9.ค 10.ง

แบบวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน
เรื่องทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

จงใส่เครื่องหมาย ✓ ทับตัวอักษร หน้าข้อที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง

1. การแปรงฟันที่ไม่มีประสิทธิภาพเกิดผลเสียอย่างไร
ก. ฟันสึก ข. เหงือกเป็นแผล ค. มีไข้ฟันโยะ ง. ถูกทุกข้อ
2. เมื่อมีเศษอาหารติดแน่นอยู่ตามซอกฟัน นอกจากการแปรงฟันแล้ว เราควรทำอย่างไร
ก. ใช้เล็บแคะ ข. ใช้ไม้จิ้มฟันแคะ
ค. ใช้ไหมขัดฟัน ง. ดูดเศษอาหารจากซอกฟัน
3. ฟลูออไรด์ที่ผสมในยาสีฟันมีประโยชน์อย่างไร
ก. ดับกลิ่นปาก ข. ช่วยให้ฟันขาวสะอาดเป็นเงางาม
ค. ช่วยป้องกันฟันผุ ง. ช่วยกำจัดจุลินทรีย์
4. เวลาใดควรทำความสะอาดฟันมากที่สุด
ก. ก่อนเข้านอนและหลังรับประทานอาหาร ข. หลังตื่นนอน
ค. หลังรับประทานอาหาร ง. ก่อนออกไปทำงาน
5. หลังใช้แปรงสีฟันควรทำอย่างไร
ก. ล้างแปรงให้สะอาดแล้วเก็บไว้รวมกัน
ข. ล้างแปรงให้สะอาด สะบัดให้แห้งแล้วเก็บไว้ในที่มีอากาศถ่ายเท
ค. ล้างแปรงแล้วแช่น้ำเชื้อโรค ง. ล้างแปรงแล้วเก็บใส่กล่องไว้
6. ข้อใดไม่ใช่คุณสมบัติน้ำยาบ้วนปากโดยทั่ว ๆ ไป
ก. ใช้แทนการแปรงฟัน ข. ทำให้ช่องปากสดชื่น
ค. ระงับกลิ่นปากชั่วคราว ง. ช่วยป้องกันโรคในช่องปาก
7. การทำความสะอาดฟันวิธีที่ดีที่สุด
ก. แปรงฟันทุกซี่ทุกด้าน ข. ใช้ไหมขัดฟัน
ค. ใช้ฟลูออไรด์เคลือบฟัน ง. ใช้น้ำยาบ้วนปาก
8. การย้อมสีฟันเพื่อวัตถุประสงค์ใด
ก. ป้องกันฟันผุ ข. ช่วยให้ฟันสวยงาม
ค. รักษาโรคในช่องปาก ง. ต้องการเห็นคราบจุลินทรีย์ที่ฟัน

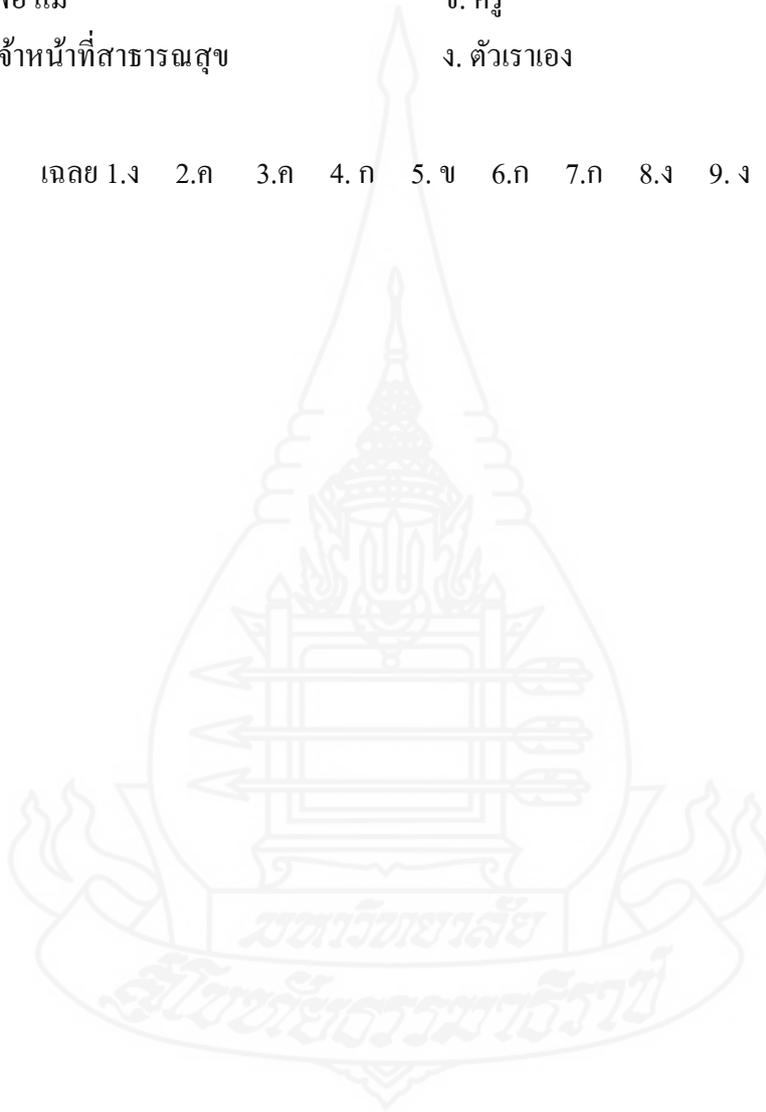
9. อาหารจีคประเภทใดที่เป็นอันตรายต่อฟัน

ก. ส้มตำ	ข. ผลไม้สด
ค. ผลไม้ดอง	ง. นม

10. ใครควรเป็นผู้ดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียน

ก. พ่อแม่	ข. ครู
ค. เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	ง. ตัวเราเอง

เฉลย 1.ง 2.ค 3.ค 4.ก 5.ข 6.ก 7.ก 8.ง 9.ง 10.ง

แบบวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน
เรื่องทันตสุขภาพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จงใส่เครื่องหมาย ✓ ทับตัวอักษร หน้าข้อที่นักเรียนเห็นว่าถูกต้อง

1. คราบจุลินทรีย์ หรือ เรียกอีกชื่อหนึ่งว่าอย่างไร
ก. คราบฟัน ข. จี๊ฟัน ค. บนฟัน ง. เศษฟัน
2. คราบจุลินทรีย์มักพบบริเวณใดในปาก
ก. คอฟัน ข. ซอกฟัน ค. ร่องบนฟัน ง. ถูกทุกข้อ
3. กลิ่นปากมีสาเหตุมาจาก
ก. การรับประทานอาหารที่มีกลิ่นแรง ข. มีฟันผุ
ค. เป็นโรคไซนัส ง. ถูกทุกข้อ
4. ผู้ที่ใส่ฟันปลอมต้องถอดแช่น้ำในเวลากลางคืน เพราะเหตุใดที่ถูกต้อง
ก. จะได้ไม่รำคาญ ข. จะได้ไม่ติดต่อ
ค. จะได้พักเนื้อเยื่อในปาก ง. จะได้ไม่หลุดเข้าคอ
5. ถ้ามีฟันซ้อนเกในปาก จะทำความสะอาดฟันซ้อนเกให้สะอาดวิธีใดเหมาะสมที่สุด
ก. ใช้ยาสีฟันชนิดพิเศษ ข. ใช้ไม้แคะฟัน
ค. ใช้แปรงสีฟันขนาดใหญ่ ง. ใช้ไหมขัดฟันร่วมกับการแปรงฟัน
6. ฟันน้ำนมหลุดช้า ทำให้ฟันแท้ขึ้นไม่ตรงตำแหน่ง ลักษณะของฟันแท้ที่ขึ้นใหม่จะเป็นอย่างไร
ก. ฟันเก ข. ฟันสลับ ค. ฟันหลุด ง. ฟันเขี้ยว
7. นักเรียนมีวิธีกำจัดคราบจุลินทรีย์ด้วยตัวเองได้อย่างไร
ก. การแปรงฟัน ข. ใช้น้ำยาบ้วนปาก ค. ใช้ไหมขัดฟัน ง. ถูกทุกข้อ
8. ช่องปากแห้ง ทำให้เกิดกลิ่นปาก สาเหตุที่ช่องปากแห้ง เพราะอะไร
ก. ความเครียด ข. เป็นไข้ตัวร้อน ค. ทานยารักษาโรคบางชนิด ง. ถูกทุกข้อ
9. กลิ่นปากจะหายไปผู้ใดสำคัญที่สุด
ก. พ่อ-แม่ ข. คุณหมอ ค. คุณครู ง. ตัวเอง
10. อาหารชนิดใด ที่ช่วยลดคราบจุลินทรีย์ได้พอสมควร
ก. เผือก + มัน ข. หอม + กระเทียม ค. ฝรั่ง + ชมพู ง. ถั่วต้ม + เผือก

เฉลย 1.ข 2.ง 3.ง 4.ค 5.ง 6.ก 7.ง 8.ข 9.ง 10.ค

**แบบบันทึกการเปลี่ยนแปลงสภาพการบริหารงานส่งเสริม
ทัศนศึกษาของนักเรียน**

1. การกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ

.....
.....
.....
.....

2. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการส่งเสริมทัศนศึกษา

.....
.....
.....
.....

3. การจัดบริการส่งเสริมทัศนศึกษา

.....
.....
.....
.....

4. การให้ความรู้ทัศนศึกษา

.....
.....
.....
.....

5. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน ชุมชน โรงเรียน

.....
.....
.....
.....